

Дякуєме і жєламе вшытко найлїпше

Рік 2011 був найтяжшым за 20-річну екзистенцію нашой редакції главно зато, же Секція народностных меншын і етнічных ґруп придїлила нам смїшны дотації на интернетовы новинкы Академія русиньской културы в СР (наперек тому сьме выдали вшыткых 52 планованых чїсел), Народны новинкы (выдали сьме тыж планованых 12 чїсел) і Русин (выдали сьме 4 чїсла рядны і єдно двойчїсло). Нажаль, зо штирєх нашов редакційов предложєных проектів книжок, сьме не дістали дотацію ани на єдну з них!!! Таке ту іщі не было!!! Самособов, тото вшытко потвердив своїм підписом підпредседа влады СР Рудолф Хмел, якый одповідать за тот резорт. Але же нашы періодічны виданя пережыли і тот найтяжшый рік, зато хочу подяковати філантрамам, добродителям і інштїтуціям: в першїм рядї Штефанови Чепови з Торонта, Катедрї україністичных штудій Тороньской універзїты і Інж. Міланови Мнягончакови з Гуменного. Щїро їм іщі раз дякуєме, і вірїме, же зїстануть нам вірны, подобно як і много іншых добродителїв, котры нам хоць і меншыма частками фїнанчно помогли, но вшыткых не мож в тїй куртїй статї спомянути, але їх мена были або іщі будуть опублікованы на сторїнках нашых періодїк. Дякуєме сердечно і вшыткым нам вірным чїтателям і дописователям і жєламе главно много здравя, родинного щастя і успїхів у роботї, коротко повіджено: вшытко найлїпше, што собі і самы жєлатє.

Александр ЗОЗУЛЯК, шефредактор

Рік за нами, надїї перед нами

Конець рока є часом біланцованя. Не мать значїня вертати ся к тому, што є за нами. Мы, котры слїдуєме русиньскый рух, знаме яка є ситуація Русинів на Словеньску, што нас заболїло і што потїшыло. Много ся о тїм поговорило і пописало.

Курте оцінїня: словакізація продовжує, розвой русиньского школства стаґнує, позиція церковных представителїв обидвох выходных церквей к Русинам ся не мїнить, літурґїчны обряды ся дале словакізують, фїнансованя народностных активностей вообщє є недостаточне. Перейдуть тоты проблемы і до будучого 2012 року?! Правдоподобно гей, але будьме і оптимїстами. Конечно ся дізнаме выслїдки списованя людей і вірїме, же будуть про нас Русинів позїтивны. В залежности од того в бївшїй мїрї будеме мочї адресовати нашы жаданя владным інштїтуціям, але і церкви. Но мусїме быти і самы к собі нарочнїшы і одповіднїшы. Народностна меншына, котрой члєны ся отворєно і смїло в бївшїй кількостї голосять к своїй народности, собі заслужать і мають підложєно жадати дотримованя своїх народностных прав у сполочности подля світських, але ай Божых законів. Хвала Богу, же суть мїджі нами активїсты, священїцы і поєдны люде, котры суть охотны ся анґажовати і робити на благо Русинів. У часї, кїдь пишу тоты рядкы, стоїме перед вольбама нового председа Русиньской оброды на Словеньску. По выданю тых Народных новинок уж будеме знати єго мєно. Хто бы ним не був, вірїме, же буде робити на хосєн далшого розви-

(Продовжїня на 2. стор.)

Умер бывший президент Вацлав Гавел

У віці 75 років умер експрезидент Чеськословеньска і Чеськой републікы, драматурґ, дісидент і боєвник за людьскы права – Вацлав Гавел. Гавел был бесспорно найзнамішым чеськым політиком.

Быв єдным із главных діятелїв антикомуністичного руху в соціалїстичнім Чеськословеньску, такой по „баршановїй“ революції був у децембрї року 1989 зволений за президента Чеськословеньска. Президентом Чеськословеньска був до юла 1992, в роцї 1993 Гавел ся став главов уж самостатной Чеськой републікы. Президентом той країны був до року 2003. Послїдній раз Гавел выступив перед людми пару днів перед смертєв, кїдь в главнім містї ЧР ся стрїтив з далайламом. Гавел був єдным із сполуавторів манїфєсту „Харта-77“, по єго публікації комуністичный режім одсудив Гавла на арешт. За бой за слободу, демокрацію і плуралїзм був пару раз пропованый на Нобєлову цїну за мїр.

Вацлав Гавел заспав вічным сном 18. децембра 2011. Тїсячі людей і визначных політїків і особностей домашнїх і заграничных одпровадїли го до вічности 23. децембра 2011, коли в Чеськїй републіцї і на Словеньску був выголошений день смутку.

- р -

Тото чїсло виходить вдяка М. Мнягончакови а на поштовне приспїв М. Семанчїк

На мою справу, же про мїзерну тогорїчну підпору штату грозить, же перестануть виходити першы порєволучны русиньскы Народны новинкы, як єден із першых зарєаґовав Інж. Мілан Мнягончак із Гуменного, передплатитель і чїтатель наших новинок од самого їх зачатку. Пан Мнягончак підпорує много активїт, а нас тішить, же мїджі нїма є і русиньска прєса. Тым ся проявив як свїдомый Русин, котрому не є єдно, ці Народны новинкы будуть входити, або нї. За себе, за творцїв новинок і за вшыткых наших чїтателїв, передплатителїв і сїмпатїзантив панови Мнягончакови дякуєме і вірїме, же буде іншпїраціов про далшых свїдомых Русинів, котрым лежыть на сердцю судьба Народных новинок, а тым і забезпєчїня плуралїты поглядів на русиньскы народностны проблемы.

Тыж щїро дякуєме нашому предплатителєви, чїтателєви і дописователєви Інж. Міланови Семанчїкови з Тренчїна, котрый приспїв на експедицію того чїсла.

Наконець припоминаме, же хто хоче фїнанчно підпорити виданя далшых чїсел НН, може на наш банковый рахунок чїсло 4012549760/7500 послати подля своїх можностей фїнанчну частку, або зо заґранїча на рахунок ч.: IBAN: SK 76 7500 0000 0040 1254 9760, BIC: CEKOSKBX, на адресу банкы: Československá obchodná banka, робоčka Prešov, Hlavná 96, 080 01 Prešov, Slovensko, респ. тыж банковый шек, адресованый на Rusin a Ludové noviny, обчаньске здружїня, яке выдавать споминаны новинкы.

А. З.

Небо і Земля нынї торжєствують
Ангєлы, люде весєло празднующь:
Христос родив ся, Бог воплотив ся,
Ангєлы спївають, царїє вітають,
Поклон оддають, пастырїє грають,
Чудо, чудо повїдають ...

Щастливы рождєстєвнєны свята і благословєный новыи рік своїм чїтателям, передплатителям і сполупрацовникам жычїть

Редакція

ТОТАЛІТА: Вольбы преседы РОС – споміджі єдиного кандідата

Русиньска оброда на Словеньску не познать і не хоче познати такы терміны, як **демократія** і **плуралізм**, она ся вернула до часів тоталітного режиму. Ведь ниякы демократічны вольбы, т. є. ани преседы Русиньской оброды на Словеньску (РОС), ся в сучасности не можуть реалізувати споміджі єдиного кандідата – бо то є тверда тоталіта! Зато ся „чудую“, же Владимир Противняк ся зась взяв кандідувати на функцію преседы РОС, котрого „на сміх“ называють „ігелітка“, бо місто того, жебы выступав з прінціпалныма приговорами на акціях, ходить з ігелітків і роздає презенты. Є то помылене і ганьба!!!

Але не о тім сьме хотіли говорити, але о тім, як ся му подарило зо своіма сукменівцями просадити клавзулу до сістематічно ся міняючих Станов РОС, же волений за преседу РОС може быти лем тот, кого запропонував послідній координачный выбор перед Сеймом РОС (послідній сейм був у Гуменнім 17. децембра 2011). Як мі повів Інж. Мілан Мнягончак з Гуменного, член РОС, позванку на спомянуте засіданя дістав, респ. нашов ей в домашній поштової схранці аж по скінчіню засіданя того орґану, але в копертці без поштової знамкы, то значить: была му там шмарена лем в день засіданя або тісно по засіданю. Также „так ся дають шансы конкуренції“, або ліпше повіжено тоталіта не потребує конкуренцію, она сі выстачить із освіченима „кадрами“. І так ся стало „велике чудо“ – споміджі єдиного кандідата на преседу РОС на гуменьскім сеймі був зволений єдиний староновий преседа, який на тій функції, думам, „хотів бы зістати“ до своєї смерти, може ся му то і подарить за сучасного зложія челных представителів РОС. Лем сам бы сі мав усвідомити, же не мать способности на функцію преседы РОС. Зато „фалашно“ Інж. Міланови Мнягончак пропонував стати ся кандідатом на преседу підпреседу РОС Інж. Мірон Крайкович у маю того року, як ня інформовав М. Мнягончак, але потім „обернув ґерок, як є то обычайно в слабых лідрів!“ Дав му пропозицію, од котрой пізніше „одскочив“, бо і такы сучасны русиньскы „лідры“!

А. З.

Рік за нами, надії перед нами

(Закінчіння з 1. стор.)

тку русиньского руху і буде ся снажыти реалізувати права Русинів і презентувати їх статус і проблеми в сполоченьскім контексті СР, а то нелем на уровни культуры, фолклору, але і путів тых, які в політичній лінії як членове окремых партій сучасности ся анґажувати про свій народ, але і партій, котры мають і будуть мати у своїх програмах і вопрос народностной політики. Зато бы сьме мали барз добрі слідовати передволебну кампань і треба підпорувати тых, котры ся нас Русинів заставають і будуть нам охотны помагати.

Про мене є і то в наступнім році доводом к оптимізму і надії, к чому ний нам, вірним Русинам на Словеньску, помагать Господь Бог.

Др. Петро КРАЙНЯК, Пряшів

Ниякый замір, але неприємна технічна хыба!

Честованый Яне Грибе,

прочітав єм сі Твій фейтон під назвов *Негганебный шкандал?!* в InfoРусині ч. 18 – 19 / 2011 і був єм сам несподіваний з того, што ся стало – заміна авторів учебника *Літературна выхова про 7. класу про основны школы із навчалным языком русиньским і з навчанём русиньского языка*.

Як выдаватель вшыткых дотеперішніх учебників, при роботі над котрыма ся мі дотеперь ніч такого не стало, честно Ті хочю повісти, же о тій хыбі єм не знав. Зато ся Ті оправдую і дякую, же єсь холем у фейтоні „Шанія“, як пишеш, на тоту неприємну хыбу упозорнив, бо інакше бы єм на то ани не пришов. Думам собі але, же по довгорічній нашій сполупраці коректніше і честніше бы было, як бы сьме такы проблеми рішали особно. Або Ті пасує, респ. комусь другому, медіалізація праві такого характеру? Ведь хто дашто робить, тот мусить робити і хыбы, ништо з нас не є неомылный. Але вшытко ся дасть высвітлити, правда, кідь є на то охота з обидвох боків.

Іщі раз, Янку, за тоту хыбу ся оправдую Тобі і небогому Михалови Гирякови. Ты знаш, же Вашу зроблену роботу над учебниками собі високо ціню. І знову повторюю, же ту не був ниякый замір (чом бы єм то робив?), але **технічна хыба**, котра vznikла з того, же єм автоматічно за автора *Літературной выховы про 7. класу ОШ* увів Штефана Сухого, бо він був автором попередніх учебників *Літературной выховы – про 5. а потім і про 6. класу ОШ*. В тіражи нового учебника не є уведжене, же є то перше виданя, але друге перероблене виданя, на котрім єсь ся нияк не поділяв, бо языкову управу подля новых правил русиньского языка, котры были акцептованы Міністерством школьства СР в році 2005, зробив доц. ПгДр. Василь Ябур, к. н., якому за то щіро дякую. Але то лем так на марґо. Бо главный проблем є в тім, же і при дру-

гім переробленім виданю мали быти уведжены **первістны авторы** першого виданя з року 2003, т. є. Ты і М. Гиряк, яким іщі раз дякую, же сьте створили тот учебник.

Кідь єсь на хыбу упозорнив, такой єм тот проблем конзултовав з компетентныма особами (Мґр. Івета Кратка) на Міністерстві школьства, науки, баданя і шпорту СР у Братіславі, высвітлив єм, што ся стало і попросив єм од ній раду – як коректно вирішыти тот проблем. Одповідь была така, же то не є перший припад, стало ся то уж і в другых видавательствах, а же МШНБІШ СР такы проблеми не рішать – їх собі мусять самы міджі собов вирішыти выдаватель і автор. Наперек тому єм їй дав пропозицію, же выроблю самолепкы з правилныма менами і призвісками авторів учебника і з уровни міністерства школьства жебы пожадала компетентных людей в складі учебників, абы мено неправилного автора учебника попереліпляли. Так істо до вшыткых школ, де ся учить русиньский язык і культура, єм охотный послати споминаны самолепкы і попросити учителів русиньского язык і літературы, жебы попереліпляли неправилне мено і призвіско автора даного учебника. Также то были мої конкретны крокы, які єм зробив такой, як єм ся о проблемі дізнав.

А теперь бы-м був рад, як бы сьме могли дорішыти і другу часть проблему – окрема оправданя. Іде о компенсацію, звязану з шырінём „діла“? Прощу Тя, дай пропозицію. Кідь буде мудра, єм охотный як выдаватель ю акцептовати.

Тото писмо посылам окрема Тебе і до InfoРусина, де фейтон був опублікований. На основі тлачового закона тото періодікум бы высвітлюче писмо, в якім є нападнута конкретна особа, мало опубліковати. Правда, по минулых скушеностях тому не вірю.

З почливостёв Александер ЗОЗУЛЯК.

Трете засіданя Выбору про народностны меншыны і етнічны ґрупы на Уряді влады СР

14. новембра 2011 на Уряді влады СР у Братіславі было засіданя членів Выбору про народностны меншыны і етнічны ґрупы (дале лем „Выбор“), де Русинів Словеньска заступали: Інж. Ян Липиньский і Мґр. Гавриіл Бескид. Програм засіданя був такый:

1) Привітаня, 2) Схваління програму засіданя, 3) Контроля приятых резолюцій із минулого засіданя Выбору, 4) Інформація підпреседы Выбору із 3. засіданя Рады влады СР, 5) Схваління порядку рокованя Выбору, 6) Схваління додатку ч. 2 Штатуту Выбору, 7) Справа о реалізації дотачного програму Култура народностных меншын 2011, 8) План реалізації споминаного програму, 9) Пропозиція наряджіня влады ч. 221/199 Зб. з., котрым ся выдає список сел, в котрых жытелі, які належать к народностній меншынї, творять найменше 20 % жытелів села; 10) Оціночны справы подля ст. 3, бук. ф) аж г) Штатуту Выбору, 11) Третья періодічна справа о імплементації Европской харты регіональных або меншынових языків, 12) Різне: а) Пропозиція закона о фінанцованю культур народностных меншын – обща діскузія, б) Резолюція Выбору міністрів Рады Европы о імплементації Рамкового договору на охрану народностных меншын – обща діскузія, 13) Заклучна діскузія: а) Пропозиція на переименованя СНМ – Музею українской культуры у Свіднику на СНМ – Музей русиньской культуры у Свіднику а СНМ – Музей русиньской культуры у Пряшові на Музей українской культуры у Пряшові (предложыв Мґр. Ян Калиняк, член Выбору), б) Пропозиція на приятя за члена комісії на оцінєваня проєктів і штатной фінанчній помочі про народностны меншыны (предложыв Мґр. Ян Калиняк), в) Пропозиція на виданя заказу евідованя такых обчаньских здружіня на МВ СР, створєваня такых штатных культурно-сполоченьских іншті-

туцій Міністерством культуры СР і фінанцованя такых проєктів з розпочту Уряду влады СР, **КОТРЫ СУТЬ ЗАМІРЯНЫ НА УКРАЇНІЗАЦІЮ РУСИНЬСКОЙ НАРОДНОСТНОЙ МЕНШЫНЫ НА СЛОВЕНЬСКУ** (предложыв Мґр. Ян Калиняк), г) Пропозиція на переименованя храмів выходного обряду в Централній евіденції Народных культурных памяток із „костелів“ на „церькви“ (предложыв Мґр. Ян Калиняк).

Нас інтересовало, як были обговорены і вирішены три підпункты **13) пункту – діскузія**. Преседа Выбору і підпреседа влады СР стягнув тоты підпункты зо засіданя, бо їх предкладатель і член Выбору Ян Калиняк зо здравотных причін не міг взяти участь на засіданю Выбору. **Мґр. Гавриіл Бескид**, наградник члена Выбору за русиньску народностну меншину, высвітлив, же заступать пана Калиняка і же з пунктами **в) і г)** є в повній мірі согласный, пропозицію з підпунктом **а)** стягнув пан Бескид із програму і высвітлив причіны, а к підпункту **б)** мав припоминкы з причіны достаточного чісла незавіслых представителів, членство преставителів Выбору в далшых комісіях поважує за кумулованя можностей впливати окремых людей, што поважує за недемократічне; высловив погляд, же члены Выбору можуть быти участниками засіданя комісії ґрантовой сістемы, але без права голосованя; фінанції з дотачного програму жебы мали быти выужыты на розвой языковой культуры на новоствореных русиньских школах, і высловив думку, же **НАРОДНОСТЬ, КОТРА СЯ НЕ УЧИТЬ У СВОЇМ МАТЕРИНЬСКИМ ЯЗЫКУ, Є ПЕРЕД ЗАНИКОМ!**

(З офіціального запису, котрый зробив директор Секції народностных меншын Уряду влады СР Ласло Югас і підписав підпреседа влады СР і преседа Выбору Рудолф Хмел, выбрав і переложыв зо словеньского до русиньского языка: А. З.)

Наш русинський учитель – юбілант

Доц. ПгДр. Андрій Антоняк, к. н., народився 13. листопада 1941 у русинському селі Калинів (окрес Міджілабірці).

Нянько Андрій був шкільним сільським газдом з прагматичним поглядом на життя. Окремим заняттям займався і столярством а по році 1945, кідь собі купив трактор із влечкою, молотячку і інші машини, стався – в сучасній термінології – „подникателем“, причім своє „подникання“ міг реалізувати лем до 1953, поки му комуністичний режим вшытко не забрав. Но він ся в животі не стратив: вдяка А. Любимови зробив курс на здобуття диплому учителя і пак зачав учителювати в Зубнім, Машківцях, Стащїні, Яловії і Лісковцю. Ёго мати, роджена Січакова, была робітна жена з природнов інтелігенціов, в селі ей знали як добру газдыню і кухарку. Спочатку родичі мали щастя і в тім, же в Міджілабірцях жыла родина Любимовых, котра собі їх облюбила і матери дала роботу пестунки коло своїх дітей.

Першы три роки А. Антоняк ходив до *русской школы* в роднім селі, а по престіганню продовжовав у Зубнім а потім у Машківцях. Середню українську вісімрічну школу абсолвовав у Гуменнім. На тот період А. Антоняк має тоты найліпшы спомины, бо ёго учителями были способны російскы учителі-емігранты: Др. Мечкіна, Небесный, М. Гомічкова, але і далшы учителі (директорка) С. Гіркова, ей сестра Марія, І. Байцура і іншы. Они знали школярям, яки жыли в інтернаті, прецізно зорганізувати цілоденный програм, главно формов різних кружків. Уж ту А. Антоняк зачав ся интересовати шахом, гров на клавирі, мандолині і устній гармоніці. Ёго способности часто выужывали як музичный допровод дівочого танечного колективу, котрый вела в Гуменнім учителька Марія Гіркова в сполупраці з уж небогов Меланіов Немцовов з Пряшова.

Еденадцятьрічну українську середню школу закінчив цілком успішно в Снині і наслідно наступив на високошкольскы штудії на Філософічну факулту в Пряшові, де штудовав учительство общоосвітных предметів – російський язык і література в комбінаціі з історіов, котры закінчив в році 1965. До року 1971 учів на середній хемічній школі в Світі а по успішнім конкурзі в септембрі того істого року наступив на Педагогічну факулту УПІШ у Пряшові – на катедру російского языка і літературы. Академічний титул „доктор філософії“ (ПгДр.) здобыв на Філософічній факулті УПІШ в Пряшові в році 1976 за рігоровну роботу на тему: *Педагогічны погляды А. І. Герцена в ёго умельцьких творах*; научный титул „кандідат наук“ здобыв в Іштїтуті чеськой і світової літературы при ЧСАН у Празі,

де в році 1985 обраїв дізертачну роботу на тему *Російска сатїрїчна журналістика в роках 1905 – 1907*. В тім самім фаху – теорія літературы і історія конкретных народных літератур – російска література габілітовав ся на доцента на ФФ УКФ у Нітрі в році 1999, де выступив із габілітачнов лекціов на тему *Трагедія М. Горького як трагедія Росії* і обраїв габілітачну роботу на тему *Соціокультурна інтерпретація романів М. Шолохова Тихий Дон і Розорана цілина*.

Найдовше робив на Філософічній факулті в Пряшові, де поступно ся став одборным гарантом дакількох штудійных програмів, аж покы не пішов на пензію із катедры російского языка і літературы. Почас діятельства на ФФ ПУ был опонентом або членом габілітачных і інавгурачных комісій нелем у Пряшові, але тыж на УКФ в Нітрі і на Масариковій універзіті в Бырні. Почас научной приправы абсолвовав і дакілько языковых курсів у Москві а двараз был на научній дакількомісячній стажі в Москві на Філософічній факулті Штатной універзіты М. Ломоносова, де ся формовав під веджінем визначных російских ученых і високошкольских учителів.

Попри учительській і научній роботі все мав час на „гоббі“, котрым жертвовав вольный час. Не є то чоловік, котрый знає „ніч не робити“. Все ся сполігав сам на себе і навчів ся респектовати других. Набыл пересвідчїня, же мусить быти к собі барз нарочный і некомпромісний.

При своїм визначнім животнім юбілею заспоминав собі і подяковав людем, котры му помогли при одборнім рості. Был то передовшыткым доц. ПгДр. Всеволод Сато, к. н., з Іштїтуту чеськой і світової літературы при ЧСАН у Празі (школитель), проф. В. Сватонь, др. н., з того істого іштїтуту, як і проф. ПгДр. Андрій Червеняк, др. н., з Філософічній факулты УКФ в Нітрі, проф. ПгДр. Іво Поспішіл, др. н., з ФФ Масариковой універзіты в Бырні, але окреме собі цінить поміч проф. ПгДр. Веры Жемберовой, к. н., з ФФ Пряшівской універзіты.

В школьских службах одробив Андрій Антоняк скоро 45 років, почас котрых ся занимав главно такыма предметами: історія і культура Росії, теорія російской літературы, вступ до теорії літературы, російска література 20. ст., вів выберовы лекції і семінары на тему Соціокультурна інтерпретація російской літературы. Главными дісціплїнами ёго педагогічній і бадательской работы была російска література 20. стороча і теорія літературы, яким присвятыв домінантну увагу.

Почас свого діятельства на катедрі російского языка і літературы в Пряшові выдав три монографії: *Соціокультурна інтерпретація романів Михайла Шолохова (Тихий Дон, Розорана цілина)* (Пряшів: MONOCON, 1998, 187 с.), *Соціокультурна інтерпретація умельцького тексту* (Пряшів, 2005, 132 с.) і *Російска література 20. стороча I*. (Пряшів, 2007, 163 с.). Окрем того написав три високошкольскы учебники про практичну методічну потребу на семінарах, опубліковав капітолы в одборных книжных публикаціях і понад 70 научных штудій в научных рецензованных і неречензованных умельцьких часописах і зборниках дома і за границями, активно брав участь на домашніх і заграничных конференціях, сімпозіумах і світових конференціях русістів. Был едітором дакількох зборників, котры выдавала ёго катедра. За другу уведжену монографію здобыв Цїну декана факулты. **Послідні штири роки учить теорію літературы штудентів русинського языка і літературы на Іштїтуті русинського языка і культуры Пряшівской універзіты.**

На многая і благая літ!

–р- фотка: А. З.

Інштїтут русинського языка і культуры
Пряшівской універзіты в Пряшові

вас позывать на

STUDIUM CARPATO-RUTHENORUM 2012

третій річник Міджінародной літнїй
школы русинського языка і культуры

10. 6. – 1. 7. 2012

Курзы русинського языка,
історії і етнографії карпатських
Русинів ведуть в англїцкїм
і русинськїм языку

Лекторы:

Проф. Др. Стефан М. Пю (Врайтська штатна універзіта, США)

Доц. ПгДр. Анна Плїшкова, ПгД. (Пряшівска універзіта)

ПгДр. Кветослава Копорова (Пряшівска універзіта)

Проф. Др. Павел Роберт Маґочій (Торонтська універзіта, Канада)

Мґр. Валерій Падяк, к. н. (Выскупный центр карпатістики, Ужгород, Україна)

Асоц. проф. Патріція А. Крафчік (Евыргрінська штатна універзіта, США)

Мґр. Ян Калиняк (екстерный сполупрацовник ІРЯК ПУ)

Далшы інформації і пригласка:

www.unipo.sk/pracoviska/urjk/1/LS3; www.c-rs.org

Приголосити ся мож до 1. марца 2012

19. річник Віфлеємского вечора у Свіднику

11. декабря 2011 в Домі культуры у Свіднику Окресна організація Русинської оброды у Свіднику, котра є колективным членом Словенской асоціації русинських організацій із центром у Пряшові, в інтересі захраны і розвоя материнського русинського языка і традицій Русинів уж 19-ый раз зорганізувала **Віфлеємский вечер**, того року – в сполупраці з Піддукляньскым освітним центром і містом Свідник. Акцію, яка є єдиным русинськым концертом такого тіпу на Словенську, фінанчно підпорив Уряд влады СР з програму Культура народностных меншын 2011. Реалізаціі проекту помогли і спонзоры: **Петро Піліп і Інж. Михал Гомза**, котрым щіро дякуєме. Дякуєме і вшыткым учителям, котры і того року ся анґажовали і приправили выступлїня своїх школярів у русинськым языку. В концерті брало участь **172 выступаючих (!) і ведучих колективів із умельцькой, матерських і основных школ міста Свідник, як і фолклорный колектив Маковічка з музичнов, співацьков і танечнов ґрупами.**

І тот рік у переповненій салі з веце як 300 позерателями звучали співанкы, вінчованя і колядки в русинськым языку. **Тот успішний концерт з довгорічнов традиціов, на який каждорічно приходить велике множество людей, буде на будучій рік ославлєвати 20 років**, і вірїме, же за рік зась буде презентовати одношіня к русинському языку і народным традиціям учителів і школярів в матерських і основных школах. Мы організаторы придїляме тій акціі велику позорность і уж в тім часі зачінаме помалы з приправов юбілейного річника.

Хрістос раждаєт ся! Славиме Єго!

Мґр. Мілош СТРОНЧЕК,

председа ОО РОС у Свіднику і учитель русинського
языка на ЦОШ св. Юрія у Свіднику

• Двое вызначны Русины: професар Торонтскай універсіты П. Р. Магочій (справа) і дырэктар ужгородскага „Выдавництва Падыка“ – В. Падык стрітлі ся з прэсідом Меджлісу крымско-татарскага народу М. Джэмільевом (всередні).

Карпатыскы Русины і крымскы Татары: два народы – една судьба!

Прадставітелі карпатыскых Русинів – учены, професар Торонтскай універсіты, акадэмік Павел Роберт Магочій і дырэктар ужгородскага «Выдавництва Падыка», учытель Інштуту русинскага языка і культуры Прышівскай універсіты у Прышаві, кандыдат наук Валерій Падык 5. – 8. дзецембра 2011 навзівілі Меджліс крымско-татарскага народу ў Сімферопалі і стрітлі ся з прэсідом Меджлісу, знамым абранцам прав Мустафам Джэмільевом, а тых із прадставіцелямі інтэлігенціі і духоўнаства крымскотатарскага народу.

Як і карпатыскы Русины/Лемкы ў Польшку, пачас року 1944 крымскы Татары сталінсков владов СССР былі без прычыны департаваны з сваіх історычных земляў на Крымскім півостраві і распорошаны на тэрыторыі пятых савецкых азійскых рэспублік. Лем ў часі краху тоталіты крымскым Татарам было доволена вернуці ся на сваі історычны землі, але і дотеперь тот проблем не є цалком дорішэны. Крымскотатарскы пераселенці часта зіставаюць на Крیمی самы з сваіма праблемамі; остро стоіть впрас ксенофобіі, освіты ў роднім языку, будована матэрыскых і асновных школ, як і высокых школ, не бісідуючі уж о тяжкых (даколи страшных) жывоных умовах людзей, які ся вернулі на отчизну і мусять „боёвати“ з містнов владов, яка собі желать ростягнуці процес закоріненя тых етніка на сваіх етнічных тэрыторыях на максімално можный тэрмін. О тым ся гаворыло пачас стріч з прадставіцелямі крымскотатарскага народу – у Сімферопалі, Бахчідараю, Євпаторіі, Старім Крیمی, Карасубазарі (Білогорську) ітд. Пачас тых стріч у Меджлісі з прэсідом Мустафам Джэмільевом і ведучім одліня вонкашніх адносін Меджлісу Алі Хамзіном, у Сімферопалю – з заступцам дырэктара Рэспублікавой крымскотатарскай бібліотэцы І. Гаспрінскаго п. Лейлеёв Кадіровов і історіком крымскотатарскай літэратуры Наріманом Абдулваповом, у історычным глэвным місті Криму Бахчідараю – з дырэктаром-заснаватэлем надално отворэного Крымскаго історычнаго музэю «Ларішес» Гулівером Алціном, прычым ся підкрэслэвала сполучна історычна судьба карпатыскорусинскаго і крымскотатарскаго народів у XX. – XXI. сторочах. Конштатоваля ся, же тых два народы днесь ў Украіні суть двума найвекшыма (по Росіянах), боюючіма ў Украіні за свое місце під сонцём. (Пры Русінах все іщі актуалным є впрас узнаня народности «Русин»). Прытём обидва народы мало знають о собі, хоць маме ся чому прыучіти од себе. (Унікальным є скушеность функціоняня Меджлісу, який прадставлять крымскотатарскы народ перед централнов і крымсков владов). На знак почлівосты ку крымскотатарскому народу П. Р. Магочій і В. Падык подаровалы пачас стріч дакілька экзэмпларів «Энциклопедіі історыі та культуры карпатыскых русинів» і кнігу «Народ нівідки: Ілюстравана історыя карпатыскых русинів». Лідэр крымскых Татарів Мустафа Джэмільев, прымаючі дарунок-энціклопедію, высловыв свій давны сон – маты подобну энціклопедію, яка бы рэпрэзэнтавала ў Украіні історыю і культуру ёго народу.

П. В.

Красна кніжка про русинскы діти

Мгр. Квета Галасова, роджена Мороховічова, понукать про найменшы діточкы прыгорща ілюстраваных гаданок під назвов – **Камаратя спід зеленого дуба і белавого неба**.

Авторка ся народила 20. апріля 1946 в Мості (Чеська рэспубліка). Її коріня сягають до русинскаго села Пчолине, Снинскаго окресу. Ту выходила пять клас початковей школы, другый ступень ОШ выходила в Сніні, де пізніше зматуровала на Середній общоосвітній школї (СОШ). Магістерскы титул здохыла на ФФ Універсіты Павла Йозефа Шафаріка в Прышаві. Постградуалны штудії абсолвовала на Факулті журналістыкі Карловоу універсіты в Празі.

Наслідно была редакторков Прешовскых новин, Украйньского штудія СРО в Прышаві, Нашых новостей. Своі статі публіковаля і в такых прінтовых медіях, як Выходословенскы новины, Нове жыття, Глас люду, Функціонарка. Цілыи свій професійный жывоит присвятила новинарскій работі. Писати не перестає ані на пензіі. Вже дакілька років пише по русинскы, своїм матэрыньскым языком, а свої роботы публікує, глэвно в Народных новинках під меном **Квета Мороховічова Цвик**. Дотеперь ей вышла кніжка поезій **Думкы і тужбы** (Прышів: Русин і Народны новинкы, 2010). Авторка є членков Сполку русинскых писателів Словенска і членков Літэратурного клубу Генэраціі пры Бібліотэці Антона Бернолака в Новых Замках.

Штишкова кніжка гаданок Кветы Мороховічовой Цвик має доповніти полічку дітскых кніжочок, котрых з продукціі сучасной русинской літэратуры є іщі все мало. Бо праві ту ся кладуть фундаменты,

о котры ся операть і матэрыньска бісід, з якоу цілыи жывоит черпаеме жывоитодарну мязгу. Тыкать ся то глэвно наймолодшой генэраціі, т. є. діточок передшкольскаго віку, про котры в єдній лініі з текстом кніжки стоить ілюстраціі майстеркы пензля. В нашій кніжці **Камаратя спід зеленого дуба і белавого неба** буквы, слова, речіня суть доповнёваны прекраснымы образками, котры намалёвала реномова на авторка **Юлія Єгорова Рогова** з Украйны.

Кніжка гаданок ный буде милым сполучником Ваших діточок і їх добров камаратков.

Выдаватель

...

Мілы діточкы, важены родічі!

Діти передшкольскаго віку – котрым є тота кніжочка в першій ряді адресована – іщі не знають самы чітати, але в кніжках з образками люблять листовати, зато думам собі, же і тота кніжочка, прекрасно ілюстравана пані маляркы з Украйны, собі з радостёв попозерають і облюблять. А вы, милы родічі, їм тых пару рядків прочітайте. Своім діточкам тым поможете, абы писане слово, котре з вашов помочов ся стане говореным словом, пріяли за свое, подумали над ним і з помочов невычерпной дітской фантазіі збогатили ся новымы знанями.

Я пересвідчена, же їх здогадаете, чім властно зробите важный крочік у своїм молоденькім жывоіті. Обявите ся на першій гарадічыку на пуці за науков, за спознаванём світа навколо нас, котрого сьме неділімов частков. Кажду хвілю ся стаєте старшыма, мудрышыма...

Ваша авторка,
Ваша тета Квета

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

Выдавать Русин і Народны новинкы. Шефредактор: Мгр. Александр ЗОЗУЛЯК, редакторка: ПгДр. Кветослава КОПОРОВА, языкова редакторка: доц. ПгДр. Анна ПЛІШКОВА, ПгД. Адреса: **Ludove noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR.** Tel.: 0905 470 884. Регістрацне ч. **EV 327/08, МІС 49 438.** Предплатне на рік € 8,50 €. Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодны з поглядами редакціі.

Адреса новінок на інтернеті: www.rusynacademy.sk,
<http://narodny-novynky.presov.sk>, E-mail: rusyn@stonline.sk

Rusín a Ludové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
D+2
VsRP - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2